

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษากระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสังคม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง จำนวน 828 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970, pp. 607-610) โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากรายชื่อโรงเรียนในข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) ตามสัดส่วนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 7 เขต ได้ครูที่รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 263 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามรายเขตพื้นที่การศึกษา

เขตพื้นที่การศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ฉะเชิงเทรา เขต 1	152	48
ฉะเชิงเทรา เขต 2	161	51
ชลบุรี เขต 1	88	28
ชลบุรี เขต 2	119	38
ชลบุรี เขต 3	97	31
ระยอง เขต 1	119	38
ระยอง เขต 2	92	29
รวม	828	263

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice Item) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายคน 5 ข้อ การคัดกรองนักเรียน 5 ข้อ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 10 ข้อ การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหา 16 ข้อ และการส่งต่อ 7 ข้อ รวม 43 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียนก่อนและหลังเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 ด้าน ประกอบด้วย ปัญหาด้านความสามารถ 3 ข้อ ปัญหาด้านสุขภาพ 5 ข้อ และปัญหาครอบครัว 4 ข้อ รวม 12 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียน 8 ข้อ ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน 11 ข้อ รวม 19 ข้อ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียนที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ จิตวิทยาพัฒนาการของเด็กวัยเรียน ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อสภาพปัญหาของเด็กวัยเรียน และเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม ตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2547 ข)

1.2 ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียน ได้จากการ สังเคราะห์ลักษณะของผู้ที่ปรับตัวได้ดีตามแนวคิดของ กอร์โลว์ (Gorlow, 1968) เฮอร์ล็อก (Herlock, 1980) และ รัตนา ยัญทิพย์ (รัตนา ยัญทิพย์, 2522)

1.3 ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน ได้จากการ สังเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1994) และศูนย์แนะ แนวการศึกษาและอาชีพ (กรมวิชาการ, 2547)

1.4 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการสังเคราะห์ ขั้นตอนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับปฏิบัติการของครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ., 2547 ข)

2. ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

3. ร่างแบบสอบถามตามหลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยในข้อที่ 1

4. หาคคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้

4.1 เสนอร่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อ พิจารณาปรับปรุงแก้ไข และให้ความเห็นชอบ

4.2 เสนอร่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิ โดยคัดเลือกจากผู้บริหาร สถานศึกษา และหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนที่มีผลการดำเนินงานด้าน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน และได้รับรางวัลเป็น โรงเรียนดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่นระดับเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 2 ท่าน ผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงของคำถาม ว่าสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด วัดได้ตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาในการวิจัย มี

ความถูกต้องเที่ยงตรง สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และความถูกต้องของการใช้ภาษา ได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงของร่างแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .83 และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน มีดังนี้

- 4.2.1 นายไพบุลย์ ไพระหงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสวน(จันทนุสรณ์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1
- 4.2.2 นางชลลดา ยิ้มเจริญ ครูโรงเรียนบ้านสวน(จันทนุสรณ์)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1
- 4.2.3 นางชชช้อย สุวรรณพิศ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 1
- 4.2.4 นางสาวโรชิน โศตรโสกา ผู้ตรวจราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 3
- 4.2.5 นางสาวอังคณา ปรีชานันท์ ศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1

4.3. การหาอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น

นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วทดลองใช้ กับข้าราชการครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

4.3.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination) โดยการหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation) ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับ ค่าเฉลี่ยรายด้าน (Item - Total Correlation) ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อของแบบสอบถาม ระหว่าง .51 ถึง .90 และแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง .51 ถึง .70

2) แบบสอบถามตอนที่ 3 สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ได้ค่า สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง .62 ถึง .74

3) แบบสอบถามตอนที่ 4 ผลกระทบของปัญหาทางสังคม ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง .70 ถึง .80

4.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) เท่ากับ .94 และมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) เท่ากับ .89
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 3 สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) เท่ากับ .88
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 4 ผลกระทบของปัญหาทางสังคม ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α) เท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำนวน 7 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดทำแบบสอบถามเพื่อแจกให้ครูที่รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 ชุด
3. ขอนหนังสือนำส่งแบบสอบถามจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 263 ฉบับ ให้ตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย โดยส่งแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สังกัด แล้วผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ได้รับแบบสอบถามกลับมา 231 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.83 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาทางสังคม ผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักเรียน กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามการรับรู้ของครูผู้รับผิดชอบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำผลการวิเคราะห์ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และ ตอนที่ 4 ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ และความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 23)

2.1.1 เกณฑ์ในการแปลความหมายจากแบบสอบถาม

5 หมายความว่า มีปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน มากที่สุด

4 หมายความว่า มีปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน มาก

3 หมายความว่า มีปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน ปานกลาง

2 หมายความว่า มีปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน น้อย

2.1.2 เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 24)

4.51- 5.00 แปลความว่า ระดับปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน มากที่สุด

3.51-4.50 แปลความว่า ระดับปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน มาก

2.51-3.50 แปลความว่า ระดับปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน ปานกลาง

1.51-2.50 แปลความว่า ระดับปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน น้อย

1.00-1.50 แปลความว่า ระดับปัญหา/ ได้รับผลกระทบ/ มีการดำเนินงาน น้อยที่สุด

2.2 เปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาทางสังคม และผลกระทบของปัญหาทางสังคมที่มีต่อการปรับตัวและการดำเนินชีวิต ก่อนและหลังการเข้าสู่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้วิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ระดับผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงการกระจายของคะแนนสภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้วิเคราะห์ระดับสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ระดับผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน และระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงการกระจายของคะแนนสภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ผลกระทบของปัญหาทางสังคมของนักเรียน และกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample) ใช้วิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย สภาพปัญหาทางสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังเข้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และผลกระทบของปัญหาทางสังคม ก่อนและหลังเข้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน